

“Krizden nasıl çıkılır” a Atatürk’ün yanıtları

25.11.2001
749

Hepimiz yaklaşık bir yıldır, bu son krizden nasıl çıkılacağını tartışıyoruz. Emek Platformu’nun Nisan ayında hazırlanan Alternatif Programı bu doğrultuda önemli bir adımdı. Ancak genellikle gözden kaçırılan bir noktaya dikkati çekmek istiyorum.

1929 yılında dünya büyük bir bunalıma girdi. Türkiye de bu bunalımdan nasibini aldı. Bu yıllarda Türkiye’de uygulanan ulusalcı politikalar son derece önemlidir. Bu politikalar Atatürk tarafından uygulandı.

1920’li ve 1930’lu yıllarda kamu harcamalarında yolsuzluk ve israf yoktur. Bu sayede, Osmanlı borçları ödenmiş, bölücü ve gerici ayaklanmalarla baş edilmiş, yaklaşan İkinci Dünya Savaşı’na hazırlanılmış, eğitim ve sağlık alanında önemli harcamalar yapılmış, millileştirme ve devletleştirmeler gerçekleştirilmiş, Etibank-Sümerbank kurularak birçok fabrika açılmış, demiryolları inşa edilmiştir. Bütün bunlar, yeni borçlanmalara gidilmeden, genellikle denk bütçe ile yapılmıştır.

Bütün bunlarda uluslararası politikada onurlu bir çizginin, ulusalcı bir coşkunun, yöneticilere güvenin büyük rolü vardır.

Türkiye, yoksul bir Afrika ülkesi değildir. Türkiye’de becerili insan gücü, birçok ülkede görülmeyen bir girişkenlik ve güven geldiği takdirde sermayeye dönüşebilecek servet vardır. Türkiye’de bugün yaşanan kriz, kapitalizmin nor-

Yıldırım
KOÇ

mal işleyişinin yarattığı ve kâr oranının düşme eğiliminin yol açtığı devresel krizlerden değildir veya bir eksik-tüketim krizi değildir. Yaşanan kriz, emperyalizmin ekonomik, toplumsal ve siyasal alanda yarattığı olumsuzluklardan kaynaklanmaktadır.

Türkiye’deki kaynakların seferber edilmesi için onurlu bir dış politika, ulusalcı bir coşku ve yöneticilere güven gereklidir.

Atatürk, 1932 yılında Milletler Cemiyeti’ne üye olmak için yalvarmadı, ulusal çıkarlardan önemli tavizler vermedi. Milletler Cemiyeti Genel Kurulu Türkiye’yi oybirliğiyle davet etti. Türkiye de bu daveti kabul etti. Atatürk’ün cebinde dolar, mark, frank yoktu. Atatürk’ün PTT’sinin yöneticilerini yabancıların tayin etmeyi akıllarından bile geçirmeye kalkması durumunda gösterilecek tepkinin nasıl olacağını hepimiz tahmin edebiliriz. Atatürk, bağımsızlıkçı çizgisiyle krizi aştı.

Atatürk devletçiydi (özelleştirme yapmadı; millileştirme ve devletleştirme yaptı.) Sanayi

planları hazırlattı (Türkiye ekonomisinin ve böylece siyasetinin geleceğini ulusötesi sermayeye ve yerli özel sektöre teslim etmedi.) Kriz sonrasında Merkez Bankası kuruldu (şimdi, Merkez Bankası özerkleşme adı altında ulusötesi sermayenin denetimine sokuldu.) Kriz sonrasında, Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri kuruldu (şimdi, bunların yok edilmesi için bir kanun çıkarıldı). Krizden sonra çiftçiyi korumak için Toprak Mahsulleri Ofisi ve Devlet Üretim Çiftlikleri gibi işletmeler açıldı (şimdi, bunları yok ediyor). Bu örnekler çoğalabilir ve gerçekten 1929 krizi sonrasında Atatürk’ün uygulamalarının ayrıntılı bir biçimde incelenmesine büyük gereksinim vardır.

Kriz, emperyalizmin yarattığı ve teşvik ettiği çürümüşlüğü (yolsuzlukların, rüşvetin, ahlaksızlıkların, hırsızlıkların, bireyciliğin) ekonomide, toplumsal yaşamda ve siyasette yarattığı olumsuzlukların sonucudur. Krizin ana nedeni siyasidir. Krizin çözümü de siyasi olacaktır. IMF’ye, Dünya Bankası’na, Dünya Ticaret Örgütü’ne, ABD’ye, AB’ye, teslimiyete dayalı krizden çıkış arayışları, yarattığı güvensizlikle kendi kendini başarısızlığa mahkûm etmektedir. Türkiye’nin yeterli kaynakları vardır. Çözüm onurlu bir dış politikadan, güvenilir politikacılardan, temizlikten, ulusal coşkudan geçmektedir. 1929 Bunalımı sonrasında uygulanan ekonomik, toplumsal ve siyasal politikalar bu açıdan yol göstericidir.